2. Джунусова, А. К. Влияние русского языка на правовую систему Кыргызстана / А. К. Джунусова. — Москва : Ученый, 2019. — 258 с.
3. Жумагулова, Э. Р. Межъязыковые особенности правовой терминологии в Кыргызстане / Э. Р. Жумагулова. — Москва : Вестник науки, 2021. — 368 с.
4. Искаков, Т. М. Русский язык в сфере юриспруденции Кыргызстана: история и современность / Т. М. Искаков. — Москва : Наука и образование, 2019. — 421 с.

Рецензент: к.фил.н., доцент Абдуманапова З.

УДК 811.512.154'366 + 811.581'366 + 378.147
DOI 10.58649/1694-9099-2026-1-377-9

Сайпидин Ысак
Түндүк-Батыш педагокикалык университетинин Эл аралык маданий алмашуу колледжи
Сайпидин Исак
Колледж международного культурного обмена Северо-Западного педагогического университета
Caifuding·Yishake
College of International Cultural Exchange, Northwest Normal University

ЧЕТ ТИЛИ КАТАРЫ КЫТАЙ ТИЛИН ОКУТУУНУН НЕГИЗИНДЕ КЫРГЫЗ ТИЛИНДЕГИ ЧЫГЫШ ЖӨНДӨМӨНҮН ГРАММАТИКАЛЫК МААНИЛЕРИ ЖАНА АЛАРДЫН КЫТАЙ ТИЛИНДЕГИ ТУЮНТУЛУШУ
ГРАММАТИЧЕСКИЕ ЗНАЧЕНИЯ ИСХОДНОГО ПАДЕЖА КИРГИЗСКОГО ЯЗЫКА И ИХ СООТВЕТСТВИЯ В КИТАЙСКОМ ЯЗЫКЕ В АСПЕКТЕ ПРЕПОДАВАНИЯ КИТАЙСКОГО ЯЗЫКА КАК ИНОСТРАННОГО
A STUDY ON THE GRAMMATICAL MEANINGS OF THE KYRGYZ ABLATIVE CASE AND ITS CORRESPONDING EXPRESSIONS IN CHINESE FROM THE PERSPECTIVE OF TEACHING CHINESE AS A FOREIGN LANGUAGE
基于对外汉语教学的吉尔吉斯语从格的语法意义与汉语对应表达研究

Кыскача мүнөздөмө: Бул макалада кыргыз тилиндеги чыгыш жөндөмө изилдөө объектиси катары алынып, чет тили катары кытай тилин окутуу көз карашынан анын грамматикалык функциялары системалуу түрдө талданып, кытай тили менен салыштырма изилдөө жүргүзүлөт. Изилдөөдө чыгыш жөндөмөнүн 19 грамматикалык мааниси жалпыланат: мейкиндиктик башталыш чекити (A), келип чыгыш булагы (B), убакыттык башталыш (C), бүтүндүн ичиндеги бөлүктүн башталышы (D), материал булагы (E), каражат/ортомчу (F), салыштыруу мамилеси (G), аракеттин жери (H), ирет тартиптин башталышы (I), аракеттин башталышы (J), сандык-даражалык көрсөткүч (K), аракеттин абалы (L), чектөө (M), жоопкерчиликтин таандыктыгы (N), таанып-билүү негизи (O), убакыт агымынын башталышы (P), өкүлчүлүк мааниси (Q), аралык башталышы (R), тармак/чөйрө (S), ошондой эле бөлүктүн бүтүндөн ажырап чыгышы. Бул анын мейкиндик-убакыт белгилеринен тартып абстракттуу когнитивдик категорияларга чейинки көп функциялуулугун көрсөтөт. Салыштырма талдоо көрсөткөндөй, чыгыш жөндөмөнүн функциялары эки топко бөлүнөт. Биринчи топ — кытай тилинде түз эквиваленттери бар функциялар (A, C, F, G, H, J, K, M, N, O, P, Q, R, S), алар «从…», «在…», «比…», «由…», «以…», «每…», «离…», «在…中/方面» сыяктуу түзүлүштөр аркылуу берилет. Экинчи топ — түз эквиваленттери жок функциялар (D, E, L, I, T), алар кытай тилинде этиштик сөз айкаштары, сын атоочтор же нөлдүк белгилөө аркылуу берилет. Мындан тышкары, кыргыз тилинде бул маанилер сөзгө чыгыш жөндөмө мүчөсүн кошуу аркылуу берилет, бул анын агглютинативдик табиятын көрсөтөт. Ал эми кытай тилинде бул маанилер өз алдынча сөз болгон предлогдор аркылуу, зат атоочтун алдында жайгашып берилет. Формалык айырмачылыктардан улам үйрөнүүчүлөр кытай тилин өздөштүрүүдө эквивалент таба албай калуу, «从» предлогун ашыкча колдонуу же абалды билдирүүдө кетирилген ката сыяктуу кыйынчылыктарга туш болушат. Ушунун негизинде макалада окутуу боюнча сунуштар берилет: «функциялар тизмеси - эквиваленттер таблицасы - ката эскертүү таблицасы» моделине негизделген системалуу окутуу, «жөндөмө семантикасы - кытайча билдирүү» дал келүүсүн бекемдөө, айрыкча Борбор Азиядагы агглютинативдик тилдерде сүйлөгөн үйрөнүүчүлөр үчүн ылайыкташтырылган окутууну күчөтүү. Изилдөөнүн жыйынтыктары окуу

материалдарын түзүүдө, сабак өтүүдө жана маданияттар аралык тилдик сезимди өнүктүрүүдө маанилүү эмпирикалык негиз болуп кызмат кылат.

Аннотация: В данной статье в качестве объекта исследования рассматривается исходный падеж киргизского языка (чыгыш жөндөмө). С позиций преподавания китайского языка как иностранного проводится системный анализ его грамматических функций и сопоставительное исследование с китайским языком. В работе выделяются девятнадцать грамматических значений исходного падежа, включая пространственную исходную точку (A), источник происхождения (B), временную исходную точку (C), отношение части и целого (D), источник материала (E), средство/посредство (F), сравнительные отношения (G), место действия (H), исходную точку последовательности (I), начало действия (J), количественно-степенные характеристики (K), состояние действия (L), ограничение сферы (M), распределение ответственности (N), когнитивную основу (O), начальную точку временного течения (P), репрезентативное значение (Q), исходную точку расстояния (R), сферу/область (S), а также значение выделения части из целого. Это демонстрирует многофункциональность данного падежа - от пространственно-временного маркера до абстрактной когнитивной категории. Сопоставительный анализ показывает, что функции исходного падежа делятся на две группы. Первая включает значения с явными соответствиями в китайском языке (A, C, F, G, H, J, K, M, N, O, P, Q, R, S), выражаемые конструкциями «从…», «在…», «比…», «由…», «以…», «每…», «离…», «在…中/方面». Вторая группа включает значения без прямых соответствий (D, E, L, I, T), где используются глагольные словосочетания, прилагательные или нулевая маркировка. Кроме того, в киргизском языке данные значения реализуются посредством присоединения падежного аффикса к слову, что отражает его агглютинативный характер, тогда как в китайском языке они выражаются предлогами как самостоятельными словами перед существительным. Вследствие различий в способах выражения учащиеся часто сталкиваются с трудностями: отсутствием соответствующих единиц, избыточным употреблением «从» или пропуском выражения состояния. На основе проведённого анализа предлагаются методические рекомендации: построение системы «функциональный список - таблица соответствий - таблица предупреждения ошибок», усиление сопоставительного обучения «падежная семантика - китайское выражение», а также ориентация на учащихся с агглютинативным языковым фоном Центральной Азии с целью снижения интерференции родного языка. Полученные результаты могут служить эмпирической основой для разработки учебных материалов, организации преподавания и формирования межкультурной компетенции.

Abstract: This study takes the Kyrgyz ablative case (чыгыш жөндөмө) as the object of investigation and, from the perspective of Teaching Chinese as a Foreign Language (TCFL), systematically analyzes its grammatical functions and conducts a contrastive study between Kyrgyz and Chinese. The study first identifies nineteen grammatical meanings of the ablative case, including spatial starting point (A), source/origin (B), temporal starting point (C), part–whole initial relation (D), material source (E), means/medium (F), comparative relation (G), location of action (H), sequential starting point (I), initiation of action (J), quantity and degree (K), state of action (L), scope delimitation (M), attribution of responsibility (N), cognitive basis (O), starting point of temporal progression (P), representational function (Q), distance starting point (R), domain/field (S), and the extraction of a part from a whole. These meanings reveal the multifunctionality of the ablative case, extending from spatiotemporal marking to abstract cognitive categories. From a contrastive perspective, the functions of the ablative case can be divided into two types. The first type includes functions with explicit correspondences in Chinese (A, C, F, G, H, J, K, M, N, O, P, Q, R, S), which can be expressed through structures such as “从…”, “在…”, “比…”, “由…”, “以…”, “每…”, “离…”, and “在…中/方面”. The second type includes functions without direct correspondences (D, E, L, I, T), which are realized in Chinese through verb phrases, adjectives, or zero marking. Furthermore, in Kyrgyz, these meanings are mainly expressed by attaching the ablative suffix to the word, reflecting its agglutinative nature, whereas in Chinese they are conveyed by prepositions as independent words placed before nouns. Due to these differences in form, learners often encounter difficulties such as the absence of equivalent forms, overuse of the preposition “从”, or omission of state expressions. Based on these findings, this study proposes pedagogical suggestions for TCFL, including constructing a systematic framework of “functional inventory – correspondence table – error warning table” and strengthening the mapping between case semantics and Chinese expressions. Special emphasis is placed on learners with agglutinative language backgrounds in Central Asia, highlighting localization and targeted instruction to reduce negative transfer from the mother tongue. The results provide empirical support for textbook compilation, classroom instruction, and cross-cultural communicative competence, contributing to the refined development of international Chinese education.

摘要：本文以吉尔吉斯语从格（чыгыш жөндөмө）为研究对象，基于对外汉语教学视角，系统梳理其语法功能并开展汉吉对比分析。研究首先归纳从格的 19 种语法意义，涵盖空间起点（A）、来源出处（B）、时间起点（C）、整体局部起始（D）、材料来源（E）、凭借媒介（F）、比较关系（G）、动作地点（H）、顺序起点（I）、动作起始（J）、数量程度（K）、动作状态（L）、范围界定（M）、责任归属（N）、认知依据（O）、时间流逝起点（P）、代表名义（Q）、距离起点（R）、范围/领域（S）、部分从整体中分出等维度，揭示其从时空标记到抽象认知范畴的多功能性。

汉吉对比层面，研究发现从格功能可分为两类：其一，**有显式对应功能**（A、C、F、G、H、J、K、M、N、O、P、Q、R、S），可通过“从……”“在……”“比……”“由……”“以……”“每……”“离.....”“在...中/方面”等汉语结构转换；其二，**无显式对应功能**（D、E、L、I、T），汉语依赖动词短语、形容词或零标记表达，此外，吉尔吉斯语主要通过在词后附加从格词缀来表达相应语义，该词缀属于黏着性附加成分；而汉语则依赖作为独立词的介词置于名词之前进行表达。由于两种语言在表达形式上的差异，学习者在汉语习得过程中容易产生找不到对应的词、误加“从”或遗漏状态表达等偏误。

基于此，本文提出对外汉语教学建议：通过“功能清单—对应表—偏误预警表”构建系统化教学框架，强化“格语义—汉语表达”的匹配训练，尤其针对中亚黏着语背景学习者，突出本土化与针对性，减少母语负迁移。研究成果可为教材编写、课堂讲解及跨文化语感培养提供实证参考，助力国际中文教育的精细化发展。

Негизги сөздөр: кыргыз тили; чыгыш жөндөмө; грамматикалык мааниси; кытай тилиндеги эквиваленттер; чет тили катары кытай тилин окутуу; кытай-кыргыз салыштырма изилдөө

Ключевые слова: кыргызский язык; исходный падеж; грамматическое значение; соответствия в китайском языке; преподавание китайского языка как иностранного; китайско-киргизское сопоставление

Keywords: Kyrgyz language; ablative case; grammatical meaning; corresponding expressions in Chinese; Teaching Chinese as a Foreign Language; Chinese–Kyrgyz comparison

关键词：吉尔吉斯语；从格；语法意义；汉语对应表达；对外汉语教学；汉吉对比

I.从格及其形式、分布

从格与其他主要格一样，是常见的格之一，其主要功能是表示动作行为的起点或来源地。回答诸如**“从谁那里？”、“从什么那里？”、“从哪里？”**这样的问题[1]。从格**形式的**词根据其所表达的意义，在句子中可以充当间接宾语、地点状语、时间状语、原因状语、数量状语、方式状语以及表语等句法成分。**吉**尔吉斯语从格标记为 **-дан，其变体有-дан,-тан,-ден,-тен,-дон, -тон,-дөн, -төн，нан，нен，нөн，нон。**从格的变体形式根据吉尔吉斯语语音和谐规律有所变化，其变化形式如下：

吉尔吉斯语从格变体形式表[1]1

Case Variation Type	Word-Final Vowel			
	а,я,ы,у,ю	э,е,и	о,ё	ө,ү
Vowel-ending	-дан	-ден	-дон	-дөн
Voiced consonant-ending	-дан	-ден	-дон	-дөн
Voiceless consonant-ending	-тан	-тен	-тон	төн
缀接第三人称词尾时	-нан(атасы**нан**)	-нен(энеси**нен**)	-	-нөн(көзү**нөн**)
缀接集合数词(жамдама сан атооч)词尾时	-	-	-нон(алтоо**нон**)	-нөн(бешөө**нөн**)

从以上表格不难看出，吉尔吉斯语从格以“-дан”为基础标记，其变体严格遵循语音和谐规律，根据词尾元音类型（分 а,я,ы,у,ю；э,е,и；о,ё；ө,ү 四组）和词尾属性（元音、浊辅音、清辅音）变化：元音结尾或浊辅音结尾时，词尾为“-дан/-ден/-дон/-дөн”；清辅音结尾时，辅音“д”变“т”，词尾为“-тан/-тен/-тон/-төн”。特殊缀接时另有变体：接第三人称词尾用“-нан”（如 атасынан，对应 а

[1] Акматалиев, А. А., Байгазиев, С. О., Жайнакова, А. Ж., Садыков, Т., Маразыков, Т., Мусаев, С. Ж., Токтоналиев, К. Т., жана Эркебаев, А. Э. (2015). «Кыргыз тилинин жазма грамматикасы». Avrasiya Press (Бишкек). pp. 300

组元音）、“-нен”（如 энесинен，对应 э 组元音）、“-нөн”（如 көзүнөн，对应 ө 组元音）；接集合数词词尾则用“-нон”（如 алтоонон，对应 о 组元音）、“-нөн”（如 бешөөнөн，对应 ө 组元音），体现从格在复杂语法环境中的灵活适配性。

从格位于词的最外层，缀接在词后，被视为一种附加成分**。当一个词同时带有人称所属后缀、复数后缀等其他词缀时，从格后缀总是附加在这些词缀之后。例如，在“Койлорумдан айрылдым”（我失去了我的羊群）Койлорумдан 一词中，词干为“кой”（羊），其后依次附加复数后缀“-лор”、所属后缀“-ум”，最后再附加从格后缀“-дан”。**从格位于词形结构最外层的分布特征，在一定程度上反映了其来源于早期实词（如动词或副词）的历史演变过程。与此不同，汉语中相应的语法意义通常通过介词表达，且介词作为独立词，位于名词或名词性成分之前。

II. 吉尔吉斯语从格的语法意义及其在汉语中的体现形式

在突厥语族中，从格（чыгыш жөндөмө）是一种普遍存在的语法范畴，主要用于表达动作或状态的起点及来源意义。其形式通常通过附加 -дан/-ден/-тан/-тен 等后缀实现，在中亚几个突厥语言中表现出较高的一致性（Дагыстан, 2012）。以往的研究尚未对吉尔吉斯语从格的语法意义进行系统分类。大量语言材料表明，其语法功能并不局限于前文提及的几种，而是具有更为丰富的语法意义。同时，目前也缺少从对外汉语教学视角出发的相关探讨。在吉尔吉斯语中，从格属于常见虚词，也是母语为吉尔吉斯语的学习者在习得汉语时，难以找到对应表达的一个重要难点。其语法意义具体如下：

A.表示动作行为的空间起点。**例如：**

Ал мектептен **келди.(他从学校来了。)**

Ал Таластан.**(他来自塔拉斯。)**

Баланын көзүнөн **жаш чыкты.(孩子**眼里**流出了眼泪**。**)**

第一个例子中的动词 **“来”** 只表示**移动行为**，但**不包含起点信息**，因此必须用介词 **“从”** 来标明起点。第二句子 **Ал Талас**тан.**(他来自塔拉斯。)对应的是介词“自”，汉语中表示起点意义的介词“从”和“自”在使用上存在分工差异，并非完全等价。在实际使用中，“从”的使用频率明显高于“自”，体现出口语与书面语的差异（王用源，2014）。而**在句子 “Баланын көзү**нөн** жаш чыкты.” 中，吉尔吉斯语从格 -дан/-ден 表示动作的起点或来源（眼睛是眼泪流出的来源）。但在现代汉语中，趋向补语能够表达动作的方向或路径意义[2]（郭珊珊、朱乐红，2011：90）。在某些句式中，动词加趋向补语已经能够体现来源关系，不一定再使用介词“从”。因此，在该句中汉语不需要单独使用介词“从”。而在吉尔吉斯语中，从格（чыгыш жөндөмө）常与表示“离开”或“出来”的动词（如 чык-）共现，用于表达由内部空间向外部空间的位移关系（Карабаева, 2016），并且必须使用格标记，学习者容易在汉语中机械对应，产生如“从孩子眼睛流出了眼泪” 之类的表达。

从格还表示抽象**动作行为的起点。例如：**

Кайгыдан **арылуу оңой эмес.**（摆脱悲伤并不容易。）

Жамандыктан **сак болуу керек.**（要防范邪恶。）

Ал акыры кыйынчылыктан **кутулду.**（他最终摆脱了困难。）

Чегирткеден **корккон эгин экпейт.**（害怕蝗虫的人不会种庄稼。）

Бештен **үчтү кемитсе экөө калат.**（五减三等于二。）

吉尔吉斯语从格的这类语义较为抽象，尤其是其所表达的“动作行为的起点”这一抽象意义较难为学习者所直观理解。因此，母语为吉尔吉斯语的学习者在表达此类中文句子时，往往会将从格（**чыгыш жөндөмө）的“抽象起点”意义直接映射为汉语“从”结构**，从而产生如“从悲伤摆脱”“从困难解脱”等偏误。教学中应通过对比讲解，明确区分汉语与吉尔吉斯语对应部分和不对应的部分，并结合简单造句进行输入训练，以减少母语迁移带来的负迁移影响。

B.表示事物的来源，例如：

Бул талкуу**дан** биз көп чабыт алдык.(从这次讨论中，我们获得了很多启发。)

Анын сөзү**нөн** мен жашыруун маанини байкадым.（从他的话中，我听出了弦外之音。）

Мен бул окуя**дан** кайраттуулукту үйрөндүм.（从故事里，我学到了勇敢。）

由上述诸例不难看出，从格在此类语义上与汉语的“从……里/中”形成对应，教学中只需向学生指出这一对应关系即可。

还有一些例子，如“Ал бул иш**тен** абдан ыразы болду.”（他对这件事非常满意）、“Ал бул жаңылык**тан** таң калды.”（他对这个消息感到惊讶）等，这类结构并不与汉语介词“从”相对应，而是与表示指向对象的结构相对应，即通常与方向格（барыш жөндөмө）在语义功能上相一致。吉尔吉

斯语中不同格之间存在语义功能的交叉与转换现象。这些用法同样可以看作是表示抽象事物的来源或依据[2]，其汉语对应表达一般为介词“对……”结构。此外，它还有对象来源意义[3]，例如 Биз жолдош Токторбай жеңишбек**тен** үйрөнөлү. (我们要向托克托尔拜·坚尼什别克同志学习。) 这类的汉语对应表达一般为介词“向……”结构。

C.表示动作行为的因果关系。例如：

Козу сууктан **тоңуп калды.**（小羊因为寒冷冻僵了。）

Атасы оорудан **өлдү.**（他的父亲因病去世了。）

Ал ачуудан **жарылгыдай болду.**（他气得快要爆炸了。）

Ал кубанычтан **секирип кетти.**（他高兴得跳了起来。）

从格的此类语义可划分为两种情形加以分析：其一，与汉语的“因 / 因为……”相对应；其二，可通过汉语程度补语“得”来体现。这类对应关系较为直观，学习难度不高，教学中只需向学生明确指出这一对应规律即可。

D.表示动作行为源于某事物整体中某个部分的起始或发生。例如：

Мугалим баланы башынан **сылады.(**老师抚摸了孩子的头。**)**

Энеси кызын эркелетип бетинен **өптү.(**母亲疼爱地亲了亲女儿的脸。**)**

Ал бул сөздү угаар замат мусанын жакасынан **алды.(**他一听到这句话就抓住了穆萨的衣领。**)**

Бала дасторкондо жайната тизилген нандан**, эт**тен **жеп, ширинди**ктер**ден ичип отурду.**（孩子坐在餐桌前，吃着桌上摆满的面包、肉，还吃着甜食。）

在上述例句中，从格均用来标示动作所涉及的**整体中的具体部位或组成部分**，表示动作源于该部分的起始或发生。这种语义在汉语中通常**没有相应的介词或格标记**，直接以名词（如“头、脸、衣领、面包”）出现即可。因此，学生在学习时容易出现**误加“从、从……里”等介词**的偏误。教学中应特别指出：此类情况下不能套用“从……里/中”等结构，只需按汉语习惯直接使用相关身体部位或物品名词，以免产生不必要的介词。

E.表示某物是由什么制成的，或由什么产生的。例如：

Тери**ден** жасалган бут кийим бышык болот.（用皮革做的鞋子很结实。）

Ал күмүш**төн** жасалган кулак сыргасын тагынып ого бетер сулууланып чыгыптыр.（她戴上了银制的耳环，看起来更加漂亮了。）

Коргондун дубалы таш**тан** көтөрүлүп, дарбазасы темир**ден** жасалган.（城堡的墙是用石头建成的，大门是用铁做的。）

Шарап — жүзүм**дөн** жасалат.（葡萄酒是由葡萄酿造的。）

通过上述例句可以发现，从格成分（-ден/-дон）标示事物的**原材料或来源**，说明成品与其构成要素之间的关系。汉语中此类语义通常通过“用……做的”“由……制成的”“由……酿造的”等结构来表达，其中**不需要使用“从”字**。在教学过程中，应特别提醒学生避免在该类结构中误加“从”，例如不能说“从皮革做的鞋子”“从葡萄酿造的葡萄酒”，而应直接用“用皮革做的鞋子”“由葡萄酿造的葡萄酒”这样的表达方式。

F.表示动作行为由某人或某物所凭借、借助而实现或完成。例如：

Атасынын кайтып келгенин кербендер**ден** айттырып жиберди.（他通过商队把父亲回来的消息转告出去。）

Сыймыктын келгенин анын карындашы Айдана**дан** уктук.（我们通过他的妹妹艾达娜得知了西姆克到来的消息。）

Жеңишти телевизор**дон** угузду.（电视上播报了胜利的消息。）

Ал кезде телеграф**тан** сүйлөшүп жүргөнбүз.（那时候我们一直通过电报联系。）

Аттын ачуусу кулагы**нан**, иттн ачуусу куйругу**нан** билинет.（马生气看耳朵，狗生气看尾巴。）

这些句子中的从格成分，都用来指明**促成或实现动作的中介因素**。在汉语表达中，常会选用“通过”“由”“靠”“用”等介词来传递这种“依托”关系，而**不会出现“从”字作介词的情况**。对学习者而言，一个典型的偏误就是直接把俄语/吉尔吉斯语中的从格机械地译成“从……”，如“从商队转告”“从电视播报”，这都不符合汉语习惯。教学中应重点说明：这里的从格语义在汉语里对应的是“凭借/借助”类结构，要引导学生用“通过商队转告”“电视上播报”等正确形式，避免介词误用。

G.用于表示两个事物之间的比较。例如：

Мен сен**ден** күлүкмүн.（我比你跑得快。）

Уят өлүм**дөн** катуу.(羞耻比死亡更严重。)

Анын муштуму таш**тан** да катуу.(他的拳头比石头还硬。)

在这类句子中，从格（чыгыш жөндөмө）指向**比较的参照物**，实际作用是将另一事物与该参照物进行程度或属性的对照。汉语在表达比较时，一般使用“比……更/还……”或“比……+形容词”的结构，被比较对象直接放在“比”后，而**不会用“从”来引出比较基准**。因此，学生常犯的一个错误是把从格直译为“从”，说出诸如“从我跑得快”“从石头硬”之类不合汉语习惯的表达。教学中应当强调：这里的从格语义对应的是汉语的比较结构，引导学生用“比我跑得快”“比石头还硬”等形式，并注意不要用“从”来引入比较对象。

H.表示动作发生的地点。从格还可用来标示动作发生的处所，这一用法在汉语教学中同样需要重点说明。例如：

Алар нерселерди базар**дан** сатып алышты.（他们在市场买了东西。）

Акындар ушул айыл**дан** жолугуп калышты.（诗人们在这个村子里相遇了。）

Биз мектеп**тен** жолугушалы.（我们在学校见面吧。）

在这些句子中，从格（чыгыш жөндөмө）明确指出了动作进行的**空间位置**，相当于汉语里用“在……（地点）”来限定动作的范围。需要注意的是，汉语表达地点时，通常会在动词前用“在”引出地点名词，而不是用“从”。学生容易受母语影响，把这类从格直译为“从市场买”“从学校见面”，这在汉语里是不自然的。教学中应提醒：这里的从格语义对应汉语的“在……（地点）+ 动作”结构，如“在市场上买东西”“在学校见面”，避免误用“从”来标记动作发生的场所。

I.与序数词连接在一起，表示顺序起点。例如：

Биринчи**ден**, мен калп айтканым жок.Экинчи**ден**, мен силерди мурда көргөнүм жок.Үчүнчү**дөн**, ал кезде бул иш али боло элек болчу.（第一，我没有说谎。第二，我以前没有见过你们。第三，那时候这件事还没有发生。）

吉尔吉斯语序数词加从格形成的“顺序起点”功能，在汉语中无对应格标记，需转换为“从+第 X+（开始/起）”结构。教学中应突出其与空间、时间起点的区别，引导学生将“序数词+从格”的母语句型，准确映射为汉语的“从+序数短语”表达，避免误用“从……地方/时间”的直译偏误，实现顺序起点的精准转换。

J.表示动作开始的时间或从何时开始持续。从格还可用来标示动作或状态的时间起点，以及由此开始的延续过程。这一用法在汉语里有直接且常用的对应形式，教学中只要讲清对应关系，学生就能顺利转换。例如：

Дем алууга июл**дан** баштап чыгабыз.（我们从七月开始去休假。）

Ал жаш кези**нен** ысык суукка көнгөн.（他从小就习惯了各种艰苦环境。）

Кече**тен** бери катуу шамал чыгып жатат.(从昨天晚上起就一直在刮大风。)

Быйыл тогузунчу ай**дан** тарта ал ар күнүтаң эртең менен чуркап келет.(**自今年九月起，他开始每天晨跑。**)

在这些句子中，从格（чыгыш жөндөмө）引出的是**时间起点**，说明动作或状态是从哪一刻展开的。汉语中对应的表达十分明确，可用“从……开始”“从……起”或“自……以来” “自……起”等结构，将时间名词置于介词后，即可准确传达原意。因此，教学的重点在于让学生掌握这一对应关系，并在遇到类似从格结构时，能自然地转换为“从七月开始”“从小时候起”“从昨晚起”等说法，无需额外解释或回避介词。

K. 表示动作的程度或数量。从格还能用来表达动作涉及的数量或达到的程度，这类用法在汉语里有非常直接的对应形式，教学时只要把这种对应讲清楚，学生就能自然转换。例如：

Эки кап**тан** көтөрүштү.（他们每人抬两袋。）

Үч чыны**дан** кымыз ичишти.（他们每人喝了三杯马奶酒。）

Беш саат**тан** күзөт турушту.（他们每人值守五个小时。）

Бир клограмм**дан** көтөрүштү.（他们每人搬一公斤。）

Күнүнө эки километир**ден** жол жүрүштү.（他们每天走两公里。）

Мен бул китепти эки сом**дон** сатып алдым.（我以每本两索姆买了这本书。）

观察这些用例可以发现，从格（чыгыш жөндөмө）在此标示的是**分配性或重复性的数量、程度或单位**，相当于汉语里用“每……”“各……”“以……为单位”等结构来表达。例如，“эки каптан”对应“每两袋”，“үч чыныдан”对应“每三杯”，“беш сааттан”对应“每五个小时”。汉语教学时，只需让学生记住这一对应规律，将“从格+数量”转换为“每+数量”或“以+数量+单位”即可，无需额外解释或回避介词。

L.动作行为发生的状态。从格除了表示时间、地点、来源等，还可用来体现动作进行时的状态或姿态，这一功能在汉语教学中需要特别说明。**例如**：

Бала чалкасы**нан** жатып алып ырдап жатты.(孩子仰面躺着唱歌。)

Адылбек жыгачты туурасы**нан** кести.(阿迪尔别克把木头横着砍断了。)

Гүлсара ташка бутташып узуну**нан** жерге чабыла жыгылды.(古丽萨拉被石头绊了一下，直直地摔倒在地上。)

观察这些例子可见，从格（чыгыш жөндөмө）在此并非标记空间起点，而是指明**动作进行时的具体状态或形态**——如“仰面”“横着”“直直地”等。这种状态信息在汉语中通常直接用形容词、副词或短语表达，如“仰面躺着”“横着砍断”“直直地摔倒”，**不需要使用“从”字来引导**。因此，教学时只要让学生理解：从格在此传递的是“动作如何发生”的状态信息，并直接转换为相应的汉语状态描述，就能避免生硬套用“从……”的结构。

M.与范围限制词 гыча 或方向格 га 及其变体搭配表示范围。从格在与范围限制词 **гыча**....或方向格 **га**....及其变体连用时，还可起到划定动作所涉及范围的作用。这一用法在汉语里有清晰的对应表达，教学中只要抓住对应关系，学生便能准确转换。**例如**：

Мектептен үй**гө чейин** беш минут кетет.(从学校到家要五分钟。)

Бишкектен ланжу**га** төрт саат кетет.(从比什凯克到兰州需要四个小时。)

Таң эртеңден кеч**кече** иштеп чарчады.(他从早晨工作到晚上，累坏了。)

从这些用例来看，从格在此标示的是**范围的起点或两端界限**，再配合 **гыча**（到……为止）或 **га**（向……）等成分，完整勾勒出动作覆盖的区间。汉语表达类似概念时，通常会用“从……到……”或“从……到……为止”来连接起点与终点，例如“从学校到家”“从比什凯克到兰州”“从早晨到晚上”。因此，教学的重点是让学生识别这种“起点＋范围限制词/方向格”的组合，并熟练替换为汉语的“从……到……”结构，无需额外添加或删减介词。

N.表示（责任）归属。从格还能用来表明某件事的责任或义务归属于谁，这种用法在汉语中也有直接且常用的对应形式，**教学**时只要讲清对应关系，**学生就能自然表达。例如**：

Тойдун калың малы мен**ден** болсун, конок күтүү сен**ден** болсун, той башкаруу Сыймык**тан** болсун.（婚礼的彩礼由我来出，接待宾客由你来负责，婚礼的主持由西姆克特来负责。）

Жоону саюу эрдик**тен**, ат жорутмак тердик**тен**.（刺杀敌人靠的是勇气，驯马匹靠的是辛勤训练。）

Тамак жасоо мен**ден**, идиш аяктарды жууш сен**ден** болсун деди аялы.（妻子说：做饭由我来，洗碗就由你来吧。）

从格还能用来表明某件事的责任或义务归属于谁，这种用法在汉语中也有直接且常用的对应形式，教学时只要讲清对应关系，学生就能自然表达。观察这些句子可以看出，从格（чыгыш жөндөмө）在此标示的是责任或义务的承担者，相当于汉语里用“由……（来）”“由……负责”“靠……”等结构引出主体。例如，“менден болсун”对应“由我来”，“сенден болсун”对应“由你来”，“эрдиктен”对应“靠勇气”。在汉语教学中，只需让学生掌握这一对应规律，将“从格+人称/名词”转换为“由……（来/负责）”或“靠……”，就能准确传达原意，无需额外解释或回避介词。

据某些学者的研究[5]，从格在此类语境中的语法功能具有独特性，不同于其常见用法。众所周知，格一般只具有句法意义而不具词汇意义，但在这种情况下，从格却承担了谓语性的语法功能。正如上文所举各例所示，这类从格成分实际上体现了谓语性意义，若缺少其参与，句子的语义便无法完整表达。

O.表示认知判断根据。从格还可用来标示认知或判断的依据，即通过某一外在线索推导出结论。这类用法在汉语里有固定的表达方式，教学中只要让学生掌握对应规律，就能轻松转换。**例如**：

Жазуусу**нан** караганда, бул жазуу бала жазгандай көрүнөт.（从**笔迹看**，这字像孩子写的。）

Сөзү**нөн** анын чет элдик экени бат эле байкалат.(从他说话的口音可以很快看出他是外国人。)

从这些例子可以看出，从格（чыгыш жөндөмө）在此并非标记空间起点，而是指明**推断或感知所依据的具体线索**——如“笔迹”“口音”。汉语中表达类似认知判断时，常用“从……看”“从……可以……”“根据……”等结构引出依据，例如“从笔迹看”“从他的口音可以……”。因此，教学的重点是帮助学生识别这种“从格+线索名词”的组合，并熟练替换为汉语的“从……看/可以……”或“根据……”形式，确保语义准确且自然。

P.表示动作行为的时间起点。从格还能用来标示动作或事件发生的时间起点，这类用法在汉语里有明确的对应表达，教学中只要讲清对应关系，学生就能准确转换。**例如**：

Беш**тен** он минут өттү.（**五点**过了十分钟。）

Анд**ан** он жыл өттү.（**从那以后**过了十年。）

观察这些用例可以发现，从格（чыгыш жөндөмө）在此标示的是**时间流动的起点**，强调的是从该点到参照时间（通常为现在或另一事件）所经历的时间长度。汉语表达类似概念时，常用“从……起”“从……以后”“从……过了……”等结构引出起点，例如“从五点起过了十分钟”“从那时以后过了十年”。因此，教学的关键在于让学生识别这种“从格+时间名词”的组合，并熟练替换为汉语的“从……起/以后/过了……”形式，以准确传达时间起点的语义。

Q.具有代表之意。在汉语中，该类语义通常通过介词“以”来表达，如“以……名义”，体现出行为的依据或立场（游文福，2023: 217，227）。因此，在教学中引导学习者建立从格与汉语“以”结构之间的对应关系，有助于其准确表达相关语义。例如：

Биздин айылдын аты**нан** сизге бир тон арнадык.(我们以我们村庄的名义送给您大衣。)

Президенттин аты**нан** сыйлык берилди.(以总统的名义颁发了奖项。)

Ата-энемдин аты**нан** рахмат айтам.(我代表父母表示感谢。)

从这些例子可以看出，从格（чыгыш жөндөмө）在此并非标记空间或时间起点，而是指明行为所依托的代表主体——如“村庄”“总统”“父母”。汉语中表达类似“代表”概念时，常用“以……的名义”“代表……”等结构引出主体，例如“以我们村庄的名义”“以总统的名义”“代表父母”。因此，教学的重点是帮助学生识别这种“从格+主体名词”的组合，并熟练替换为汉语的“以……的名义”或“代表……”形式，确保语义准确且自然。

R.表示距离起点。从格在表示距离关系的结构中，主要用于标记空间参照点，即以某一事物为起点来衡量另一事物的远近关系。例如：

Банка мектеп**тен** алыс.（银行离学校远。）

Менин үйүм базард**ан** жакын.（我家离市场很近。）

Аэропорт шаард**ан** алыс жайгашкан.（机场离城市很远。）

在表示空间距离关系的结构中，吉尔吉斯语通常通过从格标记参照点，而汉语则通过“离”字结构来引出距离之意[6]。尽管学界对“离”的词性存在争议，但有研究从语法功能出发，结合介词的核心功能及动宾关系与介宾关系的区别，认为可以将“离”视为介词（郑新美，2017：21）。

S.从格在某些语境中还可表示评价或比较所涉及的“领域”或“方面”，用于限定某一属性的适用范围。例如，“математикад**ан** жакшы”表示“在数学方面表现良好”，“секириш**тен** биринчи”表示“在跳跃项目中排名第一”，“ырдаш**тан** жакшы натыйжага кол жеткирди”表示“在唱歌方面获得了成绩”。该类用法体现了从格由空间意义向抽象评价范围的语义扩展。需要注意的是，在某些语境中，时位格（жатыш жөндөмө）亦可表达类似的领域限定意义（才甫丁·依沙克，2026），体现出不同格之间的语义交叉现象。

T.在分数结构中，从格表示部分从整体中分出。例如：

үч**төн** бир：三分之一。үчтөн 表示整体“三”，бир 表示从这一整体中分出的“一部分”。

беш**тен** эки：五分之二。бештен 表示整体“五”，эки 表示从该整体中分出的“二”。

онд**он** бир：十分之一 ондон 表示整体“十”，бир 表示从整体中分出的“一”。在汉语中，没有对应的它的词，其这种意义通常通过“分之”结构来表达。

III 结论

本文在系统考察吉尔吉斯语从格（чыгыш жөндөмө）的基础上，对其语法功能进行了全面梳理，共归纳出十八（A-T）种主要用法，并探讨了它们在认知与语义结构中的作用。从格属于空间语义范畴，其基本功能源于空间结构中的位置与方向关系（Дагыстан, 2013: 1–2）。从格最基础的用法是标记**动作行为的空间起点与来源出处**（A、B），这反映了人类认知中对“出发位置”与“信息/物质来源”的敏感性。在此基础上，从格还可标示**时间起点**（C）、**动作或状态持续的起始点**（J、P），体现出时间维度的起点认知框架。值得注意的是，从格不仅能指涉宏观时空起点，还能细化到**整体事物中某一局部的起始位置**（D），凸显其对部分—整体关系的编码能力。在材料与成因的表达上，从格可说明**事物的制作材料或来源**（E），以及在动作过程中所**凭借的媒介、工具或信息渠道**（F），这类功能揭示了从格在因果链与工具性认知中的作用。同时，它还能承载**比较关系**（G）、**动作发生的地点**（H）、**顺序起点**（I）、**数量或程度**（K）、以及**动作进行时的状态**（L），显示出从格语义触角延伸至属性、数量和姿态等认知域。

此外，从格可与范围限制词或方向格搭配，界定**动作的空间或时间范围**（M）；也可标明**责任或义务的归属**（N）、**认知判断的依据**（O）、**代表某主体的名义行事**（Q）、**距离起点以及部分从整体中分出**。这些用法突破了单纯的时空标记，进入各种发展的角色、推理线索与言语立场等抽象认知

范畴。从类型学角度来看，从格并非单一表示“起点”意义的语法范畴，其语义具有明显的多功能性，在不同语境中可表现“在”“向”“从”等多种空间关系（Hopkins, 1906）。吉尔吉斯语从格也如此，在部分功能中，从格的语法作用尤为特殊：它不再局限于常见的句法位置标记，而是直接参与谓语意义的构成，承担类似谓语的功能。这种情形在格范畴研究中较为少见，因为格一般只具句法意义而不具词汇意义，但在这些语境中，从格的缺失会导致句子核心语义无法完整成立，从而凸显其在语义结构中的深层作用。因为，从格形式本身语义较弱，其具体意义往往依赖于与之共现的动词或副词成分加以确定，从而呈现出显著的语境依赖性（Hopkins, 1906）。**突厥**语从格（如哈萨克语“шығыс септік”）**不**仅表示空间起点意义，还具有多种扩展语义功能，如方向、原因及状语功能，这说明从格并非单一对应“**从**”**的形式**（Жолшаева, 2020）。这一现象与 Hopkins（1918）**提出的从格**语义多功能性相一致，即从格意义依赖语境而变化。它这些功能体系的发掘，不仅丰富了我们对吉尔吉斯语从格语义多样性的认识，也为黏着语格标记的跨语言认知研究提供了实证案例。它表明从格不仅是句法位置的标记，更是承载多重认知范畴的符号工具，在语言中承担着划分起点、来源、依据、范围和归属等基础性语义任务。

在汉吉对比层面，需结合前文梳理的 19 种从格功能（A-S）及具体用例，对语义对应性、汉语表达形式及学生偏误风险进行逐类详析，方能体现对比的深度与教学指导价值。以下按“有显式对应功能”“无显式对应功能”两类展开：

一、有显式对应功能：A、C、F、G、H、J、K、M、N、O、Q、R

此类功能在汉语中可通过固定介词或结构直接转换，教学中需强化“从格语义→汉语对应式”的匹配意识。

A（空间起点）：对应“从……（空间位置）”，如“Бала дасторкондо жайната тизилген нандан...”（孩子从桌上摆的面包...）→“孩子从桌上的面包……”（“дасторкондон”对应“从桌上”）。

C（时间起点）：对应“从……起/开始”，如“Жаш кезинен ысык суукка көнгөн”（他从小时候起适应艰苦环境）→“从小时候起”（“жаш кезинен”对应“从小时候起”）。

F（凭借媒介/工具/信息来源）：对应“通过……”“由……”，如“Атасынын кайтып келгенин кербендерден айттырып жиберди”（他通过商队转告消息）→“通过商队”（“кербендерден”对应“通过商队”）。

G（比较）：对应“比……（更/还）”，如“Мен сенден күлүкмүн”（我比你跑得快）→“比我”（“сенден”对应“比我”）。

H（动作发生地点）：对应“在……（地点）”，如“Алар нерселерди базардан сатып алышты”（他们在市场买东西）→“在市场”（“базардан”对应“在市场”，注：此处从格表地点，汉语用“在”而非“从”，需特别说明避免混淆）。

J（动作开始时间/持续起点）：对应“从……开始/起”，如“Дем алууга июлдан баштап чыгабыз”（我们从七月开始休假）→“从七月开始”（“июлдан”对应“从七月”）。

K（数量/程度）：对应“每……”“以……为单位”，如“Эки каптан көтөрүштү”（他们每人抬两袋）→“每两袋”（“эки каптан”对应“每两袋”）。

M（与范围限制词搭配表范围）：对应“从……到……”，如“Мектептен үйгөчө беш минут кетет”（从学校到家要五分钟）→“从学校到家”（“мектептен үйгөчө”对应“从学校到家”）。

N（责任归属）：对应“由……（负责/出）”，如“Тойдун калың малы менден болсун”（彩礼由我来出）→“由我”（“менден”对应“由我”）。

O（认知判断依据）：对应“从……看/根据……”，如“Жазуусунан караганда...”（从笔迹看）→“从笔迹看”（“жазуусунан”对应“从笔迹”）。

Q（代表/以名义行事）：对应“以……名义/代表……”，如“Биздин айылдын атынан сизге бир тон арнадык”（以村庄名义送您大衣）→“以村庄名义”（“айылдын атынан”对应“以村庄名义”）。

R（距离起点）：对应“离.....”，如“банк мектептен алыс эмес”(银行离学校不远) →тен=“离.....”。

S（范围/领域）：对应“在....方面”“在....中”等结构表达。

二、无显式对应功能：D、E、L、I、Q、T

此类功能在汉语中无专用介词标记，需依赖动词短语、形容词或隐性逻辑表达，学生易因“格→介词”的机械迁移产生偏误，教学中需重点预警“零标记”原则。

D（动作源于整体中某部分的起始/发生）：汉语直接用“整体中的部分名词”作宾语，无需介词。如“Мугалим баланы башынан сылады”（老师抚摸孩子的头）中“башынан”（头上）对应“孩子的头”，学生易误加“从”说“*从孩子的头抚摸”，需强调“直接说部位名词”。

E（事物由材料制成/来源）：汉语用“用……做的/制的”结构。如“Териден жасалган бут кийим”（用皮革做的鞋子）中“териден”（皮革）对应“用皮革”，学生易误加“从”说“*从皮革做的鞋子”，需明确“用+材料”而非“从+材料”。

L（动作发生的状态）：汉语用形容词/副词描述状态。如“Бала чалкасынан жатып алып ырдап жатты”（孩子仰面躺着唱歌）中“чалкасынан”（仰面）对应“仰面”，学生易误加“从”说“*从仰面躺着唱歌”，需引导用“仰面躺着”等状态短语。

I（顺序起点）：汉语用“从+第 X+（开始/起）”结构。

P（时间起点·时间流逝型）：无对应，如“Бештен он минут өттү”（五点过了十分钟）。

T（部分从整体中分出）：汉语用“分之”结构。

从格的 15 类功能（A、C、F、G、H、J、K、M、N、O、P、Q、R、S）在汉语中有显式对应，可通过“从格语义→固定介词/结构”的匹配实现转换；而 D、E、L、I、T 五类功能因汉语“意合”特点，需依赖零标记或短语表达，是学生偏误的高发区。这种“对应—空缺”的对比图谱，为对外汉语教学中“格标记语义的汉化处理”提供了精准靶点，尤其对吉尔吉斯斯坦学生的母语负迁移抑制具有直接指导意义。

基于对外汉语教学的视角，这一梳理与分类对于推进中文教育的本土化和针对性建设具有积极意义。不同母语背景的学习者在接触汉语时，会受到源语格标记系统的深刻影响，尤其是吉尔吉斯语从格所涵盖的多类语义，在汉语中并非一一对应。通过明确从格与汉语在语义层面的对应与空缺，教师能够针对来自中亚等使用黏着语的学生群体，设计本土化教学方案，将格的多义性转化为可拆解、可对比的知识模块。针对性地强化那些在汉语中缺乏显性标记的从格功能——如局部起始、状态描述、材料来源等——可有效减少负迁移偏误，提升学习者在真实交际中的表达准确度与自然度。本研究形成的功能清单与汉吉对应分析，既为教材编写提供系统参考，也为课堂讲解注入差异化策略，使中文教育在本土化路径上更贴近学习者的认知习惯与表达需求，从而实现教学内容与学习者母语背景的有效对接。

参考文献：

1. Акматалиев, А. А., Байгазиев, С. О., Жайнакова, А. Ж., Садыков, Т., Маразыков, Т., Мусаев, С. Ж., Токтоналиев, К. Т., жана Эркебаев, А. Э. (2015). «Кыргыз тилинин жазма грамматикасы». Avrasiya Press (Бишкек). pp. 300

2. Дагыстан С. 2012. Жөндөмө категориясынын түркологияда изилдениши[J]. Вестник Бишкекского гуманитарного университета, №2: 25–29.

3. 王用源. 2014. 《〈太平经〉“从、自”的介词用法及其框架结构比较》[J]. 天津大学学报(社会科学版), 16(6): 544.

4. 郭珊珊，朱乐红. 论汉语“出”类趋向补语的语法意义[J]. 湖南科技大学学报（社会科学版），2011（03）：90–93.

5. Карабаева С.Ж. 2016. Виртуальные геометрические объекты, создаваемые глаголами в кыргызском языке[J]. В мире науки и искусства: вопросы филологии, искусствоведения и культурологии, №11(66): 74–79.

6. 力提甫·托合提. 现代维吾尔语参考语法[M]. 北京：中国社会科学出版社，2012：447.

7. 张定京. 现代哈萨克语实用语法[M]. 北京：中央民族大学出版社，2018：80.

8. Мирзахидова М.И. Жөндөмө категориясынын семантикасы (өзбек жана кыргыз тилдеринде)[J]. Жалал-Абад мамлекеттик университети (архивдик материал), б.ж.: 6

9. 中国社会科学院语言研究所词典编辑室. 现代汉语词典（第 7 版）[Z]. 北京：商务印书馆，2016：795p.

10. 游文福. 2023. 上古汉语“自”“以”介词组语序重探[J]. 汉学研究, 41(3): 227.

11. 郑新美. 汉语介词“从”“在”“离”与韩语助词“(?)”对比分析[D]. 上海师范大学，2017：21.

12. 才甫丁·伊沙克 2026. A Study on the Corresponding Expressions of ‘Жатыш жөндөмө’ in Kyrgyz and Chinese from a Cross-Linguistic Perspective[J]. Вестник Ошского государственного университета, 2026(1): 3355–377.

13. Hopkins, E. Washburn. 1918. The Origin of the Ablative Case[J]. Journal of the American Oriental Society, 38: 47–59.

14. Дагыстан С. 2013. Кыргыз жана түштүк Сибирь түрк тилдеринде мейкиндик жөндөмөлөрдүн берилиши[J]. Вестник Бишкекского гуманитарного университета, №3: 45–46.

15. Жолшаева М.С., Әлішер А.А. 2020. Септік категориясының функционалды сипаты[J]. SDU Bulletin: Philology, 52: 47–56.

Рецензент: к.филол.н., доцент Апаева С.Х.

УДК 372.881.512.154:37.02
DOI 10.58649/1694-9099-2026-1-387-9

Теңизбекова Б.
Академик К.Карасаев атындагы БМУ
Теңизбекова Б.
БГУ имени академика К.Карасаева
Tenizbekova B.
BSU named after academician K.Karasaev

КЫРГЫЗ ТИЛИН ОКУТУУДА ДИДАКТИКАЛЫК ЧЫГАРМАЛАРДЫ КАРАЖАТ КАТАРЫ КОЛДОНУУНУН ЫК-ЖОЛДОРУ
МЕТОДЫ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ДИДАКТИЧЕСКИХ ПРОИЗВЕДЕНИЙ В КАЧЕСТВЕ СРЕДСТВА ОБУЧЕНИЯ КЫРГЫЗСКОМУ ЯЗЫКУ
METHODS OF USING DIDACTIC WORKS AS A MEANS OF TEACHING THE KYRGYZ LANGUAGE

Кыскача мүнөздөмө: Макалада сабакта дидактикалык чыгармаларды колдонуунун ар кандай ыкмалары каралган. Бул ыкмалар улантуучу топто окуган кыргыз студенттеринин кыргыз тилине болгон кызыгуусун жогорулатууга өбөлгө түзөт. Кыргыз эли жаш муундун акыл-эсинин өнүгүшүнө жана калыптанышына, ошондой эле эне тилинде сакталган баалуу мурастарды өздөштүрүшүнө өзгөчө маани берип келген. Бул кызыгуу көркөм сөз менен тыгыз байланыштуу. Анткени кыргыз элинде жазма маданият кеч калыптангандыктан, акыл-эс тажрыйбаларын жана руханий баалуулуктарды сактоо жана муундан-муунга өткөрүп берүүдө негизги каражат эне тили болгон.

Сабак учурунда каражат катары эл арасынан бүгүнкү күнгө чейин жеткен макал-лакаптарды, табышмактарды, фразеологизмдерди пайдалануу аркылуу жаштарга улуттук дөөлөттөр тууралуу маалымат берүүгө, алардын сөз байлыгын кеңейтүүгө, оозеки жана жазма кеп ишмердүүлүгүн өнүктүрүүгө болот. Дидактикалык чыгармалар терең тарбиялык мааниге ээ болгондуктан, алар улуттук руханий байлыгыбыз катары муундан-муунга сакталып келе жатат. Биздин кийинки милдет – бул улуу мурастарды сырткы маалымат агымынын таасиринде калтырбай, сактап калуу.

Аннотация: В статье представлены различные методы использования дидактических произведений на уроках. Это является основой для повышения интереса к кыргызскому языку у студентов-кыргызов, обучающихся в продолжающей группе. Кыргызский народ заинтересован в развитии и формировании интеллекта молодежи, а также в освоении ими великого ценного наследия, сохраненного на родном языке. Этот интерес тесно связан с художественным словом. Поскольку у кыргызского народа не было письменности, главным средством сохранения и передачи интеллектуального опыта и ценностей будущим поколениям был родной язык. На уроках, используя в качестве средства дошедшие до нас пословицы, поговорки, загадки, фразеологизмы, мы можем предоставить молодежи информацию о национальных ценностях своего народа, расширить словарный запас, развить навыки устной и письменной речи. Поскольку дидактические произведения содержат глубокое воспитание, они считаются нашим духовным богатством и передаются из поколения в поколение. Наша следующая задача – сохранить это великое сокровище, не оставив его под внешней информации.

Abstract: The article presents various methods of using didactic works in lessons. This is the basis for increasing the interest in the Kyrgyz language among Kyrgyz students studying in the continuing group. The Kyrgyz people are interested in developing and shaping the intelligence of young people, as well as in their mastering the great valuable heritage preserved in their native language. This interest is closely related to the artistic word. Since the Kyrgyz people did not have a written language, the main means of preserving and transmitting intellectual experience and values to future generations was the native language. In our lessons, we use proverbs, sayings, riddles, and idioms that have been passed down to us to provide young people with